

criure, a més d'aquesta gramàtica, un *Diccionari poètic català*, una *Ortografia catalana*, una *Dissertació sobre la gramàtica de Ballot*, una *Passió* en vers i un parell de tractats mèdics, va néixer a Sant Feliu de Codines l'any 1752 i va morir-hi l'any 1829.

Segons coincideixen a defensar Mila Segarra i Jordi Ginebra, Joan Petit i Aguilar va participar en la polèmica ortogràfica de 1796 del *Diario de Barcelona*, sota el pseudònim de «mossèn Henric Porug», i potser també amb el d'«El Niño».

La important obra gramatical de Joan Petit i Aguilar, conservada en manuscrits, va començar a ser coneguda per mitjà de la inclusió d'una referència dins el *Suplemento a las memorias para ayudar a formar un diccionario crítico de los escritores catalanes*, de Joan Corminas, publicat l'any 1849, vint anys després de la mort del nostre gramàtic.

Jordi Ginebra explica l'origen de la gramàtica de Petit "com una resposta als estímuls lingüístics i gramaticals ambientals de l'Europa de la seva època: dignificació i difusió dels vulgars, defensa de l'ensenyament en la pròpia llengua i inici de la implan-

tació progressiva de les gramàtiques escolars dels idiomes vulgars".

Amb independència de l'interès que la gramàtica de Petit té per conèixer l'estat de la reflexió gramatical i pedagògica en la Catalunya d'aquell període, l'opció adoptada per Petit de basar la seva tasca en "l'idioma català, conforme avui se parla" ens dona l'oportunitat de trobar-hi una gran quantitat d'informació d'una enorme utilitat per analitzar com era el català d'aleshores, perquè sembla que efectivament Petit és més fidel a la llengua viva de l'època que altres gramàtics com Ullastre o Ballot.

Cal, doncs, celebrar la publicació d'aquesta edició de la *Gramàtica catalana* de Joan Petit i Aguilar, perquè, pel valor intrínsec de l'obra de Petit i pel rigor i l'encert amb què el professor Ginebra ha dut a terme la seva laboriosa i complexa tasca, constitueix una magnífica contribució a l'estudi de la història interna de la llengua catalana i de les idees lingüístiques i pedagògiques aplicades al català.

Carles DUARTE

Legislació lingüística: Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística i altres normes lingüístiques anotades, col. «Legislació bàsica», 6, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1998, 104 pàg., ISBN 84-393-4528-3.

Aquest llibre recull una selecció de les normes lingüístiques més remarcables de la legislació del nostre

país i que afecten pel seu contingut amplis sectors de la societat catalana. Els vuit textos normatius triats i

transcrits constitueixen el canemàs jurídic de la política lingüística de la Generalitat. L'aparició del llibre poc després de l'aprovació de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, que a partir d'ara anomenarem LPL, seguint l'abreviació indicada en el llibre, justifica que no hi constin les disposicions aprovades fins ara i que la despleguen, llevat de la primera, és a dir, el Decret 36/1998 (apartat VIII del llibre). L'afany de fer una obra on es prioritza el fet que sigui manejable ha obligat a deixar de banda, així mateix, nombroses disposicions lingüístiques vigents anteriors a la LPL, tan importants com les que van desplegar la Llei de normalització lingüística en l'àmbit de l'ensenyament no universitari.

El resultat és una recopilació força manejable, que ha de figurar a l'abast de qualsevol servei lingüístic, ha d'estar disponible a les biblioteques jurídiques i lingüístiques, i pot ser útil als professionals del dret i de la llengua, i en general per a les persones sensibilitzades amb el procés de normalització lingüística.

El contingut del llibret és el següent. En primer lloc hi ha una presentació breu, però gens protocol·lària, de l'actual director general de Política Lingüística, Lluís Jou i Mirabent, on comenta de manera didàctica i concisa els conceptes bàsics del nostre dret lingüístic, que es desprenen de l'Estatut d'autonomia i de la LPL.

Destaquem-ne també la qualificació que dona a la LPL de ser una autèntica *legislació lingüística general*, perquè estableix les línies bàsiques del model lingüístic dissenyat per l'Estatut d'autonomia de Catalunya. Lluís Jou remarca que l'esmentada norma formula els conceptes jurídics de llengua pròpia —aplicat a la llengua catalana— i de llengua oficial —aplicat tant a la llengua catalana com també a la castellana— i resumeix les conseqüències jurídiques que la LPL desprèn d'aquests dos conceptes.

També Lluís Jou ressalta el fet que aquesta conté els principis generals de la legislació lingüística de Catalunya, de tal manera que les altres disposicions lingüístiques no només hi estan relacionades sinó que fins i tot es pot dir que hi ha una certa relació de subordinació.

Tot seguit es transcriuen els textos normatius recopilats. En primer lloc, la LPL. En segon lloc, la Llei 8/1991, de 3 de maig, sobre l'autoritat lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans. En tercer lloc, la Llei 16/1990, de 13 de juliol, sobre el règim especial de la Vall d'Aran. En quart lloc, la Llei 3/1993, de 5 de març, de l'estatut del consumidor. En cinquè lloc, la Llei 8/1996, de 5 de juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable. En sisè lloc, el Decret 107/1987, de 13 de març, pel qual es regula l'ús de les llengües oficials per part de l'Administració de la Gene-

ralitat de Catalunya. En setè lloc, el Decret 78/1991, de 8 d'abril, sobre l'ús de la toponímia. I en vuitè i darrer lloc, el Decret 36/1998, de 4 de febrer, de mesures per a l'aplicació de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística.

D'aquestes disposicions i mantenint l'ordre d'abans, la I, II, VI, VII i VIII apareixen amb el text sencer i el motiu és que la qüestió lingüística és el leitmotiv de cadascuna d'elles. En canvi, a les disposicions III, IV i V el text surt parcialment publicat, de manera que només hi ha la part dispositiva referent estrictament a la llengua i, quan hi escaigui, les infraccions i sancions a causa de la vulneració dels drets lingüístics.

Una característica destacable d'aquest petit recull és que, a diferència del criteri selectiu que ha imperat en la tria de textos transcrits, s'ha volgut que aquests, en canvi, cridessin al màxim de remissions possible entre ells i, sobretot, a altres textos normatius i jurisprudencials, el text dels quals no figura en l'obra. El resultat són 228 notes a peu de pàgina que remetent a 185 disposicions i sentències relacionades amb la disposició anotada. Aquestes notes han estat realitzades per Joan Ramon Solé i Durany amb un criteri exhaustiu, rigorós i concís. Els textos cridats contenen normalment preceptes lingüístics o sentències que fan igualment referències lingüístiques. A continuació dels textos normatius anotats es

recullen en un índex cronològic les normes i sentències esmentades a les notes. Cadascuna d'aquestes referències té la data de la disposició i de la publicació i s'hi indica també de manera entenedora el lloc o les disposicions del llibre on ha estat citada, la qual cosa facilita la referència completa al lector. Encontinent, hi ha una llista amb les abreviacions que surten al llarg del llibre.

Al final hi ha un complet índex de matèries ordenat alfabèticament, a través del qual podem fer recerques per grups temàtics concrets. També se'ns indica el lloc del llibre on es parla del tema en concret que ens interessi mirar.

Transcripció dels títols de la part dispositiva i breu anàlisi

Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística (DOGC 2553, de 9 de gener de 1998)

La seva estructura consta d'un preàmbul de quatre apartats: I. *Significat i situació de la llengua catalana*, II. *El marc jurídic*, III. *Els objectius d'aquesta Llei* i IV. *El contingut i l'estructura d'aquesta Llei*.

A continuació hi ha un capítol preliminar amb el títol *de Principis generals* i comprèn des de l'article 1r al 7è: article 1. *L'objecte d'aquesta Llei*, article 2. *La llengua pròpia*, article 3. *Les llengües oficials*, article 4. *Els drets lingüístics*, article 5. *Els principis rectors de l'actuació de la*

Generalitat, article 6. *La unitat de la llengua catalana*, i article 7. *Reconeixement i protecció de l'aranès*.

Capítol i. *L'ús institucional*, que comprèn des de l'article 8è al 17è: article 8. *La publicació de les normes*, article 9. *La llengua de les administracions de Catalunya*, article 10. *Els procediments administratius*, article 11. *La capacitació lingüística del personal al servei de les administracions de Catalunya*, article 12. *L'Administració de l'Estat*, article 13. *Les actuacions judicials*, article 14. *Els documents públics*, article 15. *Els documents civils i mercantils*, article 16. *Els convenis col·lectius de treball*, i article 17. *Els registres públics*.

Capítol ii. *L'onomàstica*, que comprèn els articles 18è i 19è: article 18. *La toponímia*, i article 19. *L'antroponímia*.

Capítol iii. *L'ensenyament*, que comprèn des de l'article 20è al 24è: article 20. *La llengua de l'ensenyament*, article 21. *L'ensenyament no universitari*, article 22. *L'ensenyament universitari*, article 23. *La formació permanent i els ensenyaments de règim especial* i article 24. *El professorat*.

Capítol iv. *Els mitjans de comunicació i les indústries culturals*, que comprèn des de l'article 25è al 29è: article 25. *Els mitjans de radiodifusió i televisió públics*, article 26. *Els mitjans de radiodifusió i televisió de concessió*, article 27. *Els mitjans de comunicació escrits*, article 28. *Les indústries culturals i les arts de l'es-*

pectacle i article 29. *Les indústries de la llengua i la informàtica*.

Capítol v. *L'activitat socioeconòmica*, que comprèn des de l'article 30è al 36è: article 30. *Les empreses públiques*, article 31. *Les empreses de servei públic*, article 32. *L'atenció al públic*, article 33. *Les empreses concertades o subvencionades*, article 34. *La informació a les persones consumidores i usuàries*, article 35. *La publicitat*, i article 36 *L'activitat professional i laboral*.

Capítol vi. *L'impuls institucional*, que comprèn des de l'article 37è al 39è: article 37. *Les mesures de foment*, article 38. *Els centres de suport*, i article 39. *Les mesures de planificació*.

Hi ha vuit disposicions addicionals amb aquests títols: 1a. *Col·laboració amb altres institucions i entitats*, 2a. *Convenis de col·laboració amb institucions d'altres territoris de llengua catalana*, 3a. *Projecció exterior*, 4a. *Grafia normativa dels noms i els cognoms catalans*, 5a. *Garanties de compliment*, 6a. *Les dotacions econòmiques*, 7a. *Funcions de vigilància i impuls*, i 8a. *Règim de la funció pública*. Hi ha tres disposicions transitòries amb aquests títols: 1a. *Les normes d'usos lingüístics*, 2a. *L'adaptació empresarial* i 3a. *Les emissores de radiodifusió i televisió*. De disposicions finals, n'hi ha tres amb els títols següents: 1a. *Modificació de la Llei 8/1987, del 15 d'abril*, 2a. *Desplegament reglamentari* i 3a. *Substitució i vigència de normes*.

Què és el que es pot dir d'una de les lleis que ha estat objecte del debat públic més ampli, per tal com regula una qüestió tan fonamental a Catalunya com és l'ús del català i del castellà? El preàmbul reconeix la pluralitat de la societat catalana quan diu que aquesta s'ha enriquit gràcies a l'aportació cultural dels ciutadans que tenen el castellà com a llengua materna i també dels que tenen altres llengües. L'objecte d'aquesta llei, tal com diu l'article 1, és el d'emparar, fomentar i normalitzar l'ús de la llengua catalana en tots els àmbits de la societat, l'ús de l'aranès a la Vall d'Aran i garantir l'ús normal i oficial del català i castellà. Tot això sense comportar cap discriminació als ciutadans, independentment de la llengua que utilitzin habitualment. També es vol assegurar que aquests coneguim el català. Cal remarcar que, dels dos idiomes oficials, el català és l'únic idioma del qual, segons la llei, cal normalitzar l'ús, ja que és considera obvi que el català ha estat i és la llengua més feble per raons historicosocials en comparació amb el castellà.

II. Llei 8/1991, de 3 de maig, sobre l'autoritat lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans (DOGC 1440, de 8 de maig de 1991).

Consta d'un preàmbul i quatre articles (sense titular).

Aquesta llei regula l'esmentada institució acadèmica, creada l'any 1907 per Enric Prat de la Riba, i que

té l'objectiu segons l'article 1 d'establir i actualitzar la normativa general de la llengua catalana, des del punt de vista del «corpus». D'aquesta manera, com a autoritat lingüística que és, s'encarrega d'establir la normativa lingüística, la qual ha de ser respectada pels mitjans de comunicació de titularitat públics, els centres d'ensenyament públics i privats i totes les administracions que actuen a Catalunya i institucions que en depenguin.

III. Llei 16/1990, de 13 de juliol, sobre el règim especial de la Vall d'Aran (DOGC 1326, de 3 d'agost de 1990).

El textos triats que fan referència a aspectes lingüístics, recollits en el llibre, són el preàmbul, l'article 2 del títol 1 que porta el títol de *Disposicions generals*, l'article 20 del títol 4 amb el títol de *De les competències i del finançament del Consell General* i la segona disposició final.

Aquesta llei restableix el Consell General i el Síndic d'Aran, que són les principals institucions de l'organització administrativa pròpia de la Vall d'Aran. També reconeix l'oficialitat de l'aranès, respecta la seva adscripció a la llengua occitana, i declara aquesta com a llengua pròpia de la Vall d'Aran. A partir d'aquesta llei, la Vall d'Aran esdevingué l'únic territori de l'àmbit lingüístic occità on la llengua pròpia hi és alhora oficial, i l'únic territori de

l'Estat Espanyol amb tres llengües oficials.

iv. Llei 3/1993, de 5 de març, de l'estatut del consumidor (DOGC 1719, de 12 de març de 1993).

El capítol iv porta el títol de *Drets lingüístics dels consumidors* i els articles 26, 27 i 28 es titulen: article 26. *Ús del català en la informació i en la contractació*, article 27. *Dret a ésser atès de qui s'expressa en qualsevol de les llengües oficials*, i article 28. *Protecció i foment de l'ús de l'aranès*. També hi ha la lletra f de l'article 29, dins el capítol v titulat *Infraccions i sancions*. Tot seguit es reproduïxen la disposició addicional tercera, que porta el títol *Suport de l'Administració als consumidors*, i les disposicions transitòries primera, amb el títol *Termini d'aplicació de l'article 26 per les administracions públiques de Catalunya*, i segona, titulada *Col·laboració amb l'Administració de l'Estat per a l'aplicació de l'article 26*. Encara, hi trobem la disposició final primera, que porta el títol de *Protecció i reglamentació dels drets definits pel capítol iv*, i la segona, titulada *Legislació supletòria per al règim sancionador*.

Aquesta llei va recollir alguns drets que han estat reproduïts en la LPL.

v. Llei 8/1996, de 5 de juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable (DOGC 2232, de 19 de juliol de 1996).

Es transcriu el preàmbul i les disposicions següents. Del capítol I, *Disposicions generals*, els articles 1. *Objecte de la Llei*, 2. *Àmbit de la llei* i 3. *Principis de la programació*. Del capítol III, *La programació audiovisual*, hi ha l'article 7. *Pluralitat lingüística*. Del capítol IV, *El Consell Audiovisual de Catalunya*, l'article 12. *Funcions del Consell Audiovisual*. Del capítol V, *Règim sancionador*, els articles 13. *Infraccions*, 14. *Sancions* i 15. *Procediment sancionador* i cadascuna de les disposicions addicional i transitòria.

Aquesta llei determina el règim jurídic de l'oferta audiovisual distribuïda per cable a Catalunya i s'aplica a les entitats que presten el servei públic de televisió per cable, tal com diu el seu articulat. Tenint en compte l'aparició de noves tecnologies a la nostra societat, amb aquesta llei es vol protegir el pluralisme lingüístic de Catalunya.

vi. Decret 107/1987, de 13 de març, pel qual es regula l'ús de les llengües oficials per part de l'Administració de la Generalitat de Catalunya (DOGC 887, de 10 d'abril de 1987).

Consta d'un preàmbul i un total de vuit apartats, que són: i. *Àmbit d'aplicació*, que comprèn l'article 1. ii. *Ús lingüístic general*, que comprèn l'article 2. iii. *Ús intern*, que comprèn els articles 3 i 4. iv. *Relacions institucionals*, que comprèn els articles 5 al 8. v. *Relacions amb els administrats*,

que comprèn els articles 9 al 15. vi. *Avisos, publicacions i activitats públiques*, que comprèn els articles 16 al 20. vii. *Registre*, amb l'article 21. viii. *Reciclatge del personal*, amb els articles 22 i 23, i la disposició transitòria.

Aquest decret vol garantir l'ús normal del català com a llengua pròpia de Catalunya, sense perjudici del dret dels ciutadans a triar lliurement, sense cap tipus d'imposició, la llengua amb què es vulguin relacionar amb l'Administració.

vii. Decret 78/1991, de 8 d'abril, sobre l'ús de la toponímia (DOGC 1434, de 24 d'abril de 1991)

Consta d'un preàmbul i vuit articles, a més de disposicions transitòries i finals: article 1. *Forma oficial dels topònims*, article 2. *Retolació a les vies urbanes i interurbanes*, article 3. *Ús de la toponímia oficial en els serveis al públic*, article 4. *Matrícules de vehicles*, article 5. *Llibres de text i material escolar*, article 6. *Retolació dels nuclis de població*, article 7. *Foment*, i article 8 *Assessorament lingüístic*.

Aquesta norma estableix que els noms dels llocs del territori català, és a dir, comarques, municipis, noms dels carrers, etc., tenen com a única forma oficial la catalana, exceptuant els de la Vall d'Aran, que tenen com a única forma oficial l'aranesa.

viii. Decret 36/1998, de 4 de febrer, de mesures per a l'aplicació de la

Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística (DOGC 2580, de 17 de febrer de 1998)

Va ser el primer decret desplegador d'aquesta Llei 3, i l'únic vigent en el moment de tancar l'edició del llibre. Consta d'un preàmbul, quatre articles, una disposició derogatòria i una altra de final: article 1. *La Comissió Tècnica de Política Lingüística*, article 2. *Funcions de la Direcció General de Política Lingüística*, article 3. *La Xarxa Tècnica de Política Lingüística* i article 4. *La terminologia i el llenguatge d'especialitat*.

Aquesta norma estableix els mecanismes organitzatius per desenvolupar la política lingüística dins de l'Administració de la Generalitat. Així, per exemple, es crea la Comissió Tècnica de Política Lingüística que s'encarrega, entre altres coses, de garantir l'aplicació de la normativa lingüística a tots els departaments de la Generalitat, i que substitueix la Comissió per a la Normalització Lingüística. També regula la Xarxa Tècnica de Política Lingüística, que substitueix la Xarxa Tècnica de Normalització Lingüística.

Les altres disposicions desplegadores de la LPL a l'hora d'escriure aquesta ressenya són les següents:

Decret 204/1998, de 30 de juliol (DOGC 2697, de 6 d'agost), sobre l'ús de la llengua catalana als documents notariaus.

Decret 208/1998, de 30 de juliol (DOGC 2698, de 7 d'agost), pel

qual es regula l'acreditació de la correcció lingüística dels noms i cognoms.

Decret 240/1998, de 27 d'agost (DOGC 2731, de 25 setembre) que aprova el mapa sociolingüístic de Catalunya i es declaren oficials les dades estadístiques sobre el coneixement de la llengua catalana resultants de l'Estadística de població de Catalunya referida al dia 1 de maig de 1996.

Decret 237/1998, de 8 de setembre (DOGC 2725, de 16 de setembre), sobre mesures de foment de l'oferta cinematogràfica doblada i subtitulada en llengua catalana.

Instrucció de 20 d'octubre de 1998 (DOGC 2773, de 25 de novembre), sobre l'expedició dels certificats que acrediten la correcció ortogràfica dels cognoms catalans a l'empara del Decret 208/1998, de 30 de juliol.

Decret 269/1998, de 21 d'octubre (DOGC 2756, de 2 de novembre), del règim jurídic de les concessions per a la prestació del servei de radiodifusió sonora en ones mètriques amb modulació de freqüència per a emissores comercials.

Carme SERRADELL
mavasi@datalab.es

Jakob Nielsen, *Alertbox: Current Issues in Web Usability*, <www.useit.com/alertbox>, Nielsen Norman Group. Des de juny de 1995.

«Els problemes d'ús en un *web* són percebuts per l'usuari com a signe d'inoperància corporativa» (*Alertbox*, 1/12/1997).

Cada vegada, més institucions i organismes públics tenen el seu propi *web* i, cada vegada més, aquests *webs*, que inicialment només complien la funció de presentar objectius i activitats, permeten consultar bases de dades, emplenar formularis, presentar queixes, pagar taxes, etc.

Alertbox és una columna electrònica quinzenal sobre la facilitat d'ús de les pàgines *web*. El seu autor, Jakob Nielsen, ha estat fins fa

poc el director del Web Usability Lab de Sun Microsystems, i és una de les personalitats més reconegudes en aquesta matèria.

La facilitat d'ús o la capacitat de ser usat ('*usability*') inclou, en el cas dels *webs*, tant qüestions de disseny gràfic, com d'organització dels continguts, llegibilitat, redacció, convencions internacionals, suport o ajuts a la navegació, etc. Sobre aquesta part específica del disseny de *webs* ha dedicat Jakob Nielsen les seves investigacions i *Alertbox* n'és el principal conducte de difusió. L'interès de les seves recerques i la claredat i concisió de les seves